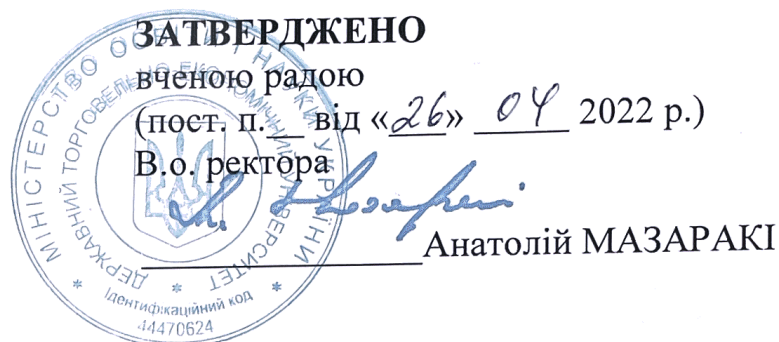

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015**

Кафедра світової економіки

**ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ/
FOREIGN POLICY OF UKRAINE**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автор: Г.В. Дугінець, доктор екон. наук, проф.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри світової економіки від 03.02.2022 р. протокол № 8.

Програма пройшла затвердження на Вченій раді факультету міжнародної торгівлі та права, протокол № 2 від 23 лютого 2022 р.

Рецензенти: В.П. Онищенко, доктор економічних наук, професор
В. І. Щелкунов., доктор економічних наук, професор, Президент
Асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати
(ICC Ukraine)»

А.М. Міщенко, кандидат політичних наук, доц.
Ю.І. Головня, кандидат економічних наук, доц.

**ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ/
FOREIGN POLICY OF UKRAINE**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2022

ВСТУП

Програма дисципліни «Зовнішня політика України» призначена для студентів бакалаврату ДТЕУ денної та заочної форми навчання галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітніх програм «Міжнародний бізнес», «Міжнародна торгівля», «Міжнародний маркетинг»; галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія», ОП «Політологія міжнародних відносин»; галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» ОП «Міжнародна економіка»; галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» ОП «Публічне управління та адміністрування»

Програму підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти України із зазначених спеціальностей та відповідних освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

Вступ

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування знань щодо теоретико-концептуальних основ зовнішньої політики України, дослідження історичного розвитку її зовнішньополітичної діяльності, ґрунтовний аналіз сучасного стану зовнішньої політики суверенної України, проблем забезпечення її національних інтересів у сучасних міжнародних відносинах.

Завданням вивчення дисципліни є формування цілісного уявлення про напрями, принципи та зміст зовнішньої політики України на різних етапах її розвитку; виявлення проблем та перспектив участі України у багатосторонніх відносинах та інтеграційних процесах.

Предметом дисципліни «Зовнішня політика України» є вивчення основних напрямів зовнішньої політики країни протягом часу та досягнень міжнародного визнання незалежної України, розширення участі в європейському напрямі, співробітництво на пострадянському просторі, розвиток двосторонніх міждержавних відносин з США, Канадою та країнами Азії, Африки, Латинської Америки, створення умов для забезпечення національної, насамперед, економічної безпеки, членство в ООН, інших організаціях та інтеграційних об'єднаннях, а також співробітництво на регіональному рівні.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання

- базових знань з «Всесвітньої історії» та «Історії України»;

Вміння

- застосовувати історичний метод, що дозволить розглядати економічні явища і процеси у хронологічному порядку;

- вільно працювати з широкою базою інформації, аналізувати її та робити узагальнюючі висновки.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Зовнішня політика України», як обов'язкова компонента освітніх програм «Міжнародний бізнес», «Міжнародна торгівля», «Міжнародна маркетинг», «Політологія міжнародних відносин», вибіркова компонента освітніх програм «Міжнародна економіка», «Публічне управління та адміністрування» забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідними освітньо-професійними програмами:

Міжнародний бізнес (International business) (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;	1-9
2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	1-9
4	Здатність планувати та управляти часом.	1-9
5	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	1-9
8	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	2-9
9	Уміння бути критичним та самокритичним	
13	<i>Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість</i>	
14	<i>Здатність адекватно оцінювати і прогнозувати економічні</i>	1-9

	<i>та соціальні явища, системність у прийнятті обґрунтованих рішень</i>	
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
10	Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні	2, 3, 5, 8
12	Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.	1-9
15	Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.	1-9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
5	Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.	1-9
6	Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.	1-9
8	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.	2-9
18	Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.	2-9
20	Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.	2, 3, 5, 8
22	Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України	1-9
23	Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.	1-9

*Міжнародна торгівля (International trade)
Міжнародний маркетинг (International marketing)
(ОС бакалавр)*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського	1-9

	(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;	
2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	1-9
3	Здатність навчатися та бути сучасно навченим.	1-9
5	Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.	1-9
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.	4-9
9	Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками	3-9
10	Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.	1-9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
1	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін	1-9
5	Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.	1-9
6	Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.	
7	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	1-9
8	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції	1-9
19	Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові	1-9

	матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.	
22	Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.	2, 3, 5, 8
23	Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.	1-9

*Політологія міжнародних відносин (Political science of international relations)
(ОС бакалавр)*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
2	Здатність спілкуватися іноземною мовою	4-9
4	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	3-9
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
3	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	1-3
11	<i>Здатність розуміти основи сучасного міжнародного права, його впливу на динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.</i>	3-9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
5	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	1-9
10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	1-3
18	<i>Визначати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні, юридичні, економічні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобальних процесів.</i>	2, 3, 5, 8
20	<i>Визначати особливості та застосовувати вміння оцінювати впливи міжнародного середовища на функціонування держав, міжнародних організацій та інших акторів, встановлювати зв'язок між їх діяльністю.</i>	

*Міжнародна економіка (International economics)
(ОС бакалавр)*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
5	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	1-9
8	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	1-9
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
8	Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері	1-9

	економічних та соціально-трудових відносин	
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
1	Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.	1-9
2	Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя	1-9
9	Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави	1-9
11	Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин	1-9
25	<i>Демонструвати розуміння інституціональних особливостей міжнародної економіки та напрямів зовнішньоекономічної політики держави</i>	1-9

*Публічне управління та адміністрування (Public management and administration)
(ОС бакалавр)*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
3	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	1-9
5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	1-9
8	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	1-9
11	Здатність спілкуватися іноземною мовою	4-9
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.	1-9
6	датність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій	2-9
10	Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.	2-9
11	Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування	2-9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
4	Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування	3-9

5	Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування	3-9
8	Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень	1-9
11	Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції	1-9
13	Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку	7, 9
16	Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності	4-9

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Зовнішня політика України як об'єкт дослідження

Теоретико-методологічні основи дослідження зовнішньої політики України. Основні зовнішньополітичні доктрини. Роль зовнішньої політики держав у формуванні національної стратегії розвитку.

Зовнішня політика: сутність, принципи формування та інструменти реалізації, функції та основні суб'єкти. Складові зовнішньої політики. Типи зовнішньої політики держави. Детермінанти формування зовнішньої політики держави. Взаємовплив і взаємодія внутрішньої та зовнішньої політики держави. Індекс глобальної присутності (Elcano Global Presence Index) як інструмент формування зовнішньої політики держави.

Національні інтереси як основа зовнішньої політики держави. Форми реалізації національних інтересів держави. Чинники формування національних інтересів України. Безпека як пріоритетний напрям національних інтересів України: нормативно-правова база. Воєнна доктрина України у системі забезпечення національних інтересів та безпеки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6-11, 15-19, 29, 36, 41, 44, 45.

Інтернет-ресурси: 57-59, 64, 65.

Тема 2. Історичні етапи формування зовнішньої політики України

Міжнародні контакти давніх слов'ян. Зовнішня політика князів слов'янських земель у процесі створення давньоруської держави. Міждержавні договори Київської Русі із зарубіжними країнами. Галицько-Волинське князівство та його міжнародні контакти.

Особливості ведення зовнішньої політики Запорізькою Січчю. Дипломатичні працівники доби Козаччини. Роль іноземних дипломатів у політиці козацьких старшин. Зовнішня політика Богдана Хмельницького.

Вибір зовнішньополітичних векторів діяльності Козацької держави. Дипломатія часів українських гетьманів. Українсько-російські стосунки. Переяславська угода і Березневі статті — міжнародні документи Козацької доби. Дипломатія періоду «Руїни».

Проголошення незалежності Української держави та проблеми визнання її у світі на початку ХХ ст. Відносини України з більшовицькою Росією. Варшавський мирний договір. Директорія. Зовнішня політика ЗУНР. Українська делегація на Паризькій мирній конференції 1920 р.

Утворення СРСР та втрата Україною її дипломатичних прерогатив. «Українське питання» в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни. Зміни законодавчих документів СРСР і УРСР щодо питань зовнішньої політики після Другої світової війни. Зовнішня політика УРСР в 1960 – 1980-х рр.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6-11, 15-19, 29, 41, 44, 54.

Інтернет-ресурси: 57, 59, 60, 65.

Тема 3. Інституційний механізм реалізації зовнішньої політики

Концептуальні засади зовнішньої політики України та її нормативно-правове наповнення. Еволюція системи правового регулювання зовнішньої політики України. Вплив міжнародних нормативно-правових актів на формування зовнішньої політики України.

Компетенція органів державної влади у сфері зовнішньої політики. Правова основа діяльності внутрішньодержавних та закордонних органів у сфері зовнішньої політики. Повноваження Президента України у сфері зовнішньої політики. Функції Верховної Ради України у формуванні зовнішньо-політичної стратегії держави. Роль Кабінету Міністрів України у здійсненні зовнішньої політики держави

Міністерство закордонних справ, його місце у системі державного механізму реалізації зовнішньої політики. Основні завдання і функції Міністерства закордонних справ, його структура. Повноваження міністра закордонних справ.

Роль спеціалізованих органів державного управління у реалізації зовнішньої політики.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6-11, 14, 15, 17-19, 25, 29, 33, 36, 41, 42, 44, 46, 53, 55.

Інтернет-ресурси: 57, 58, 60-66.

Тема 4. Основні напрями стратегічного партнерства України в Європі та з державами Північної Америки

Стратегічне партнерство та його місце в зовнішній політиці України. Умови встановлення стосунків стратегічного партнерства. Моделі та сфери стратегічного партнерства. Еволюція формування та використання інструменту стратегічного партнерства в зовнішній політиці України.

Національні інтереси України в Західній Європі. Європейський вибір України – визначальний вектор зовнішньополітичної діяльності. Становлення та ключові проблеми взаємодії з державами Європи. Провідні держави Західної Європи в зовнішній політиці України: Німеччина, Італія, Франція, Велика Британія. Співробітництво між державами після «Революції Гідності». Співпраця з країнами Західної Європи в умовах глобальної пандемії.

Спільне та відмінне в інтересах України та держав Центрально-Східної Європи. Договірні-правова база двосторонніх відносин України із державами-сусідами: Польщею, Словаччиною, Румунією, Болгарією, Угорщиною. Особливості співпраці із іншими країнами Південної та Східної Європи. Партнерство із країнами Балтії. Міждержавні об'єднання в Європі поза ЄС і участь в них України

Стратегічні відносини України зі США та Канадою. Особливості на нормативна база двосторонніх відносин з державами. Міжпарламентські та міжурядові політичні контакти. Українська діаспора в США та Канаді. Стратегічне партнерство України та США. «Хартія Україна–США про стратегічне партнерство» (19 грудня 2008 р.). Політичне, економічне та військове співробітництво між державами після 2013 р.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 7, 8, 13-16, 19, 20-23, 29-34, 36, 39-45, 47-48, 50-53, 55.

Інтернет-ресурси: 57, 59-64, 66-69.

Тема 5. Національні інтереси України на пострадянському просторі

Основні етапи українсько-російських відносин. Питання правонаступництва власності колишнього СРСР в українсько-російських відносинах. Без'ядерний статус України і політика Росії. Міжпарламентська комісія та її обв'язки. Відносини Україна–РФ у економічній, військовій, енергетичній сфері. «Продуктові» та «газові» війни. Українсько-російські відносини після подій 2014 р. Анексія Криму та агресія РФ на Сході України. Мінські угоди. "Кримська платформа".

Відносини України з Білоруссю. Українсько-молдовські – відносини. Проблема власності в українсько-молдовських відносинах.

Придністровська проблема. Кавказький вектор української політики: Азербайджанська Республіка, Грузія, Республіка Вірменія. Азійські республіки СНД в політиці України: Республіка Туркменістан, Республіка Узбекистан.

Україна та інтеграційні процеси на пострадянському просторі. Причини розпаду СРСР. Проблеми інтеграції та особливості взаємодії України в рамках СНД. Участь країни в проектах ЄврАзЕС, ЄСП, ОДКБ, ШОС, "Кавказька четвірка".

Проблеми функціонування та перспективи розвитку ОЧЕС. Проблеми функціонування та перспективи розвитку ГУАМ.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6-11, 13-14, 17-21, 23, 27-29, 31-34, 36, 38-41, 44-47, 50-53, 55.

Інтернет-ресурси: 57-60, 64, 66, 67.

Тема 6. Відносини України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки

Становлення та розвиток зовнішньополітичних та економічних відносин з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону (Китай, Японія, Індія). Договірні-правова база торговельно-економічного співробітництва з Китаєм.

Перспективи розвитку відносин із країнами Південно-Східної Азії (Південна Корея, Сінгапур, Тайвань, Таїланд, Малайзія, В'єтнам).

Визнання та встановлення дипломатичних відносин між Ізраїлем та Україною. Формування політико-правової бази двосторонніх відносин. Обмін офіційними візитами. Міжурядові угоди з питань співробітництва в галузі науки, освіти, захисту інвестицій, торгівлі та розвитку окремих галузей економіки.

Основні вектори відносин з країнами Близького, Середнього Сходу та Африки (Іран, ОАЄ, Єгипет, Алжир, Марокко, Лівія, Туреччина). Чинники, що визначають спільні інтереси України і держав Перської затоки. Економічне та політичне співробітництво. Перспективи двосторонніх відносин.

Україна та Латинська Америка (Аргентина, Бразилія, Мексика, Куба, Чилі): становлення відносин співробітництва. Місце країн регіону в системі зовнішньополітичних пріоритетів України. Проблеми організації української дипломатичної служби в країнах Латинської Америки. Українська діаспора в державах регіону.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6-11, 17-20, 26, 28-29, 31-33, 36, 39, 41, 45, 49-50, 53, 55-56.

Інтернет-ресурси: 57-60, 65, 69.

Тема 7. Вплив міжнародних організацій на зовнішню політику України

Взаємодія з організаціями Групи Світового банку в умовах посткризового розвитку світової економіки. Роль МВФ у формуванні зовнішньополітичних відносин України. Стратегії взаємодії МВФ та України. Досвід ЄБРР у проведенні політичного діалогу в Україні.

Трансформація партнерства України з міжнародними фінансовими організаціями у XXI ст.

Реалізація зовнішньополітичних цілей України через участь у СОТ. Принципи СОТ та їх вплив на зовнішньоекономічну політику України. Основні напрями діяльності України в рамках СОТ.

Взаємодія СОТ із торговельними регіональними угрупованнями. Проблема захисту національних інтересів в рамках СОТ.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6-11, 15, 17-20, 24, 28, 31-33, 35, 40-42, 45, 50, 53, 55.

Інтернет-ресурси: 58-60, 65, 67-69.

Тема 8. Проблеми безпеки у зовнішній політиці України

Суть та складові системи національної та міжнародної безпеки. Забезпечення національної безпеки та зовнішня політика України. Будапештський меморандум та гарантії безпеки України Виклики Україні у світлі сучасної конфронтації світових геополітичних сил (США-ЄС). Феномен гібридної війни в XXI ст. Система забезпечення національної безпеки України в умовах повномасштабної збройної агресії РФ проти України.

Еволюція відносин Україна–НАТО. Саміти Україна–НАТО. Відносини Україна–НАТО після 2014 р.: перспективи членства. Пріоритетні напрямки участі України в європейських організаціях з безпеки (ОБСЄ, Рада Європи). Діяльність Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні за умов військової агресії РФ на сході України: аналіз звітів ОБСЄ.

Економічний аспект участі України в європейських організаціях з безпеки. Відносини Україна–ЄС у контексті російської агресії на Сході України: санкційний режим та робота «Нормандської четвірки».

Національна безпека України на пострадянському просторі. Територіальні питання у зовнішній політиці України та їх роль у забезпеченні безпеки в регіоні. «Мовні питання» у відносинах з Угорщиною. Прикордонні питання з Молдовою. Урегулювання питань українсько-румунського кордону.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6-11, 12-14, 17-23, 28, 31-34, 36-38, 41, 44-47, 50-53, 55.

Інтернет-ресурси: 57, 59-60, 63-69.

Тема 9. Участь України у діяльності ООН та її спеціалізованих установ

Україна – член-засновник ООН. Принципи співробітництва держав світу в Статуті ООН: розв'язання суперечок мирними засобами. невтручання у справи, що належать до внутрішньої компетенції держав.

Взаємодія України з основними (Генеральна Асамблея та Рада Безпеки ООН, Генеральний секретаріат) та спеціалізованими організаціями (ЮНЕСКО, МАГАТЕ, ПРООН, ЮНІСЕФ) ООН. Характеристика напрямів роботи України в системі ООН: підтримання міжнародного миру та безпеки, боротьба із тероризмом, економічне та технічне співробітництво, захист прав людини, охорона навколишнього середовища. Допомога ООН під час подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. Саміт ООН 2015 року та Цілі сталого розвитку.

Роль ООН в урегулюванні міжнародних конфліктів. Миротворча діяльність ООН та участь у ній України на Африканському континенті, Європі, Азії та Латинській Америці. Участь українських військових у боротьбі ООН з терористичною загрозою, морським піратством.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6-7, 15-20, 28-29, 30-33, 36, 41, 44-6, 50, 53-56.

Інтернет-ресурси: 57, 59-61, 64-65, 67.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ¹

Основний

1. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: Історія. Теорія. Політика: Підручник/А.С. Філіпенко. К.: Либідь, 2019. 960 с.
2. Бойко О.Д. Історія України : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Д.Бойко. - 7-е вид., стер. - К.: Академія, 2018. 717 с

¹ Курсивом виділені джерела, які знаходяться в бібліотеці ДТЕУ

3. Галик, В. М. Україна в Європі і світі: навч. посібник / В. М. Галик. – Київ : Знання, 2013. 364 с.
4. Зажигаєв Б. В. Аналіз і прогнозування зовнішньої політики: навч. посіб. для студ. магістратури спец. "міжнародні відносини", "зовнішня політика" та "політологія" вищ. навч. закл. / Б. В. Зажигаєв; Київ. міжнар. ун-т, Каф. міжнар. відносин та зовніш. політики. 2010. 378 с.
5. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: підручник / Л.Д.Чекаленко. Київ : LAT і К, 2015 . 478 с.

Додатковий

6. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990. Відомості Верховної Ради УРСР від 31.07.1990. 1990 р., No 31, стаття 429./База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
7. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (1.07.2010 р.) // Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.
8. Закон України «Про національну безпеку України» (21 червня 2018 р.) //Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
9. Постанова Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України» (2 липня 1993 р.) // Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>.
10. Указ Президента України «Про стратегію національної безпеки України» (26 травня 2015 р.) // Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
11. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» // Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>.
12. Александров О. С. Україна–НАТО: нові умови та реалії співробітництва : аналіт. доп. / О. С. Александров ; упорядн. В. М. Бегма, Н. Г. Діденко, О. О. Резнікова ; за заг. ред. О. В. Литвиненка. Київ : НІСД, 2011. 56 с.
13. Брехуненко, В. «Братня» навала. Війни Росії проти України XII – XXI ст. / В. Брехуненко, В. Ковальчук, М. Ковальчук, В. Корнієнко. – К.:ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2016. 248 с.
14. Біла книга спеціальних інформаційних операцій проти України 2014 - 2018 / [під заг. ред. Золотухіна Д. Ю.; М-во інформ. політики]. К.: Мега-прес груп, 2018. 382 с.
15. Борисенко О.П. Зовнішньоекономічна політика держави: концепція, стратегія, механізми реалізації [Текст] : монографія / О. П. Борисенко ;

- Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Донецьк : Юго-Восток, 2012. 402 с.
16. Бутирська І. В. Політичні чинники розвитку соціальної політики в нових державах-членах Європейського Союзу : монографія / І.В. Бутирська; М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. - Чернівці: Технодрук, 2017. 607 с.
17. Віднянський С. В. Мартинов А. Ю. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації. *Український історичний журнал*. 2011. № 4 (499). С. 55-76.
18. Головченко В. Дипломатична історія України: підручник / В. Головченко, В. Матвієнко. Київ: Ніка-Центр, 2018. 420 с
19. Горбач О. Історія і теорія зовнішньої політики [Текст] : навч. посіб. / Олександр Горбач. - Л. : [Львів. держ. ін-т новіт. технологій та упр. ім. В. Чорновола], 2010. 142 с.
20. Грищенк, К. І. Зовнішня політика України 2011-2012: здобутки та пріоритети. *Зовнішні справи*. 2012. № 2. С. 6-11.
21. Донбас у системі інформаційної безпеки держави: регіональні особливості, зовнішні виклики, інструменти боротьби з антиукраїнською пропагандою [Текст] / Аналітична доповідь. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 196 с.
22. Допомога НАТО Україні. Центр міжнародної безпеки та партнерства. 2018. URL: http://www.ispc.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/NATO_support_UA_2018.pdf.
23. Дугінець Г. Дослідження змісту гібридної війни у світовій науці. Збірник наукових праць: економічні науки. Чернівці: Книги-XXI. № 16. 2020. С. 21-29.
24. Дугінець Г.В., Мазаракі Н.А. Преференційні торговельні угоди як складові нового світового порядку. *Економічний простір*. 2019. № 152. С. 17-28. DOI 10.32782/2224-6282/152-2
25. Дугінець Г., Чернишев О. Інституційна підтримка українського експорту. *ВІСНИК КНТЕУ*. 2020. № 4 (110). С. 5-15. [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020\(132\)02](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020(132)02)
26. Дугінець Г. Вірич І. Політика «економічного прориву»: досвід Чилі. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 4 (110). С. 5-16. DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(111\)03](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(111)03)
27. Дорошко М. С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору: навч. посіб. для студ. напряму "Міжнародні відносини" / М. С. Дорошко. - К. : Ніка-Центр, 2011. 226 с.
28. *Економічна безпека національної економіки в умовах глобальних викликів: [монографія]. / [А. А. Мазаракі., Т. М. Мельник, В. В.Юхименко та ін.] ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 718 с.*

29. Енциклопедія історії України / [НАН України, Ін-т історії України] ; ред. рада: В.М. Литвин (голова), В.М. Геєць, Л.В. Губерський [та ін.] ; редкол.: В.А. Смолій (голова) [та ін.]. [спеціал.] том. Україна - Українці, кн. 1 / [Араджионі М.А., Артюх Л.Ф., Бортник С.Ю. та ін.]. - К.: Наук.думка, 2018. 601с.
30. *Євроінтеграційні пріоритети національного бізнесу: монографія / за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ.: Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2018. 672 с.*
31. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2017–2019) / Авт. вступ. ст., упоряд. А.Ю. Мартинов; Відп. ред. С. В. Віднянський. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2020. 310 с
32. Зовнішня політика України - 2015 : стратег. оцінки, прогнози та пріоритети : щорічник / [Андрущенко С.В. та ін.] ; за ред. Г.М. Перепелиці Foreign Policy Research Inst. - К.: Стилос, 2016. 306 с.
33. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / С. В. Віднянський [та ін.]; НАН України, Інститут історії України. К.: Генеза, 2004. 616 с.
34. *Зовнішньоекономічна політика України : європейський та російський вектор : монографія / за заг. ред. А.А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2005. 280 с.*
35. *Калюжна Н.Г., Лежешькова В.Г. Механізм урегулювання суперечок СОТ. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2019. № 4. С.5-15.*
36. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. – К., 1996.
37. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М.В. Кордон; ; М-во освіти і науки України. Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка. - К.: Центр учбової літ-ри, 2018. 171 с.
38. Коцур, В. Етнополітичний конфлікт у Придністров'ї у контексті українсько-молдовських міждержавних відносин. К.: ПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2013. 272 с.
39. *Лозовицький О. Подвійна лояльність, або діаспора як найголовніший етно-соціальний чинник зовнішньополітичного впливу сучасної держави. Зовнішні справи. 2011. № 5-6. С. 32-37.*
40. *Мазаракі А., Калюжна Н. Торговельно-економічна політика в умовах гібридизації міждержавних конфліктів. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2020. № 6. С. 4-23.*
41. Міжнародні відносини і зовнішня політика України [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Деменко О. Ф. та ін.] ; за заг. ред. канд. іст. наук, доц. О. І. Пошедіна ; Нац. ун-т оборони України, Каф. міжнар. відносин. - К. : НУОУ, 2011. 364 с.
42. Мудренко Н. Механізми координації діяльності органів державної влади у сфері зовнішніх зносин: зарубіжний досвід. Зб. наук. праць НАДУ. 2020. Вип. 1. С. 41-47.

43. Палагнюк Ю. Зміст та перспективи політики Східного партнерства як зовнішньополітичної ініціативи ЄС щодо України // Державне управління та місцеве самоврядування. 2014. Вип. 2 (21). С. 13–21.
44. Парахонський, Б. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища: аналіт. доп. [Текст] / Б. Парахонський, Г. Яворська. К. : НІСД, 2015. 100 с.
45. *Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобальних викликів : монографія : у 2 ч. / за ред. В. Гейця, А.А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2008. 356 с.*
46. Пик С.М. Таємна дипломатія і розвідка у міжнародних відносинах : підручник / С.М. Пик ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 491 с.
47. Середюк, О. Україна. Хроніка подій: від Майдану – до АТО: Публіц. статті [Текст] О. Середюк. – К. : Вид-во ФОП Стебляк, 2015. 340 с.
48. Україна в культурному та політичному просторі Європи : нариси історії : монографія / [Машевський О.П. та ін. ; відп. ред.: О.П. Машевський, С.П. Стельмах] ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К.: Київський університет, 2018. 319 с.
49. Україна - Туреччина: історія, політика, економіка, право, дипломатія, культура : [монографія] / [Алкан А.Т. та ін.] ; упоряд. В. Сергійчука та Наталії Титаренко ; [Українсько-Турецький центр "Сяйво"]. - вид.2-ге, допов. - К.: Український письменник, 2015. 549 с.
50. Українська призма: Зовнішня політика 2019. Аналітичне дослідження /ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. Київ, 2020. 390 с.
51. Херпен М. Х. Ван Війни Путіна. Чечня, Грузія, Україна: незасвоєні уроки минулого [Текст] / М. Х. Ван Херпен. – Х. : Віват, 2015. 304 с.
52. Хижняк І. Від "навіки разом" до "omnes et singulos" (разом і окремо). Україна у системному протистоянні глобальних полюсів сили : монографія / Ігор Хижняк. - К.: Саміт-Книга, 2018. 412 с.
53. Фліссак К.А. Економічна дипломатія у системі забезпечення національних інтересів України: монографія. Тернопіль: Новий колір, 2016. 812 с.
54. Чекаленко Л. *Україна в ООН: історичний екскурс. Зовнішні справи. 2010. № 5-6. С. 15-17.*
55. Шаров О.М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія. Київ: НІСД, 2019. 560 с.
56. Khmel A., Tykhonenko I. Latin American Direction of Ukrainian Economic Diplomacy: The Overview of Successes and Failings// Academic Journal of Interdisciplinary Studies. 2020. Vol 9. No 1. January 2020. P. 34–55. URL: <http://www.richtmann.org/journal/index.php/ajis/article/view/10664/10286>

Інтернет-ресурси

57. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
58. Держкомстат України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
59. Довідник «Дипломатичні представництва іноземних держав та представництва міжнародних організацій в Україні» (жовтень 2020 р.) URL: https://data.gov.ua/dataset/f21e0f08-7a60-4cff-887a-0db55f690637/resource/af495608-74ed-404e-a115-c8baf02e3e40/download/2020-10-26_dovydneyk.pdf
60. Міністерство закордонних справ України: офіційний сайт. URL: <https://mfa.gov.ua>
61. Національний інститут стратегічних досліджень. Аналітичні доповіді. URL: <https://niss.gov.ua/publikacii/analitichni-dopovidi>
62. Представництво ООН в Україні. URL: <http://www.un.kiev.ua>
63. Представництво Європейської Комісії в Україні. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
64. Представництво України при Європейському Союзі : офіційний сайт. URL : <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua>
65. Президент України: офіційний сайт. URL: <https://www.president.gov.ua>
66. Положення про Міністерство закордонних справ України (30 березня 2016 р.) // Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-п>
67. Постійне представництво України при Раді Європи : офіційний сайт. URL : <https://coe.mfa.gov.ua>
68. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні : офіційний сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/special-monitoring-mission-to-ukraine>.
69. The European Union. URL: <http://europe.eu.int>
70. World Trade Organization (WTO) URL: <https://www.wto.org>